

על רבי נזמן מברסלב

כל כך על עשייתה שזה מחמת ענותנותו, על ידי זה דייקא יגמור התיקון של המנורה הנ"ל שהוא הארת הרצון וכו' כנ"ל. ועל כן בצלאל דייקא עשה אותה כראוי, והכל בכחו של משה רבו, וכנ"ל.

ראיתי, והנה מנורת זהב ... [בתוך ההפטרה]

(לקוטי הלכות - ברכות השחר ה' - מ"ז)

וזהו בחינת מראה המנורה של זכריה שמפטירין בפרשת בהעלותך ובשבת חנוכה שראה את המנורה וכו' (זכריה ד'), ושנים זיתים עליה אחד מימין ואחד משמאל, ואמר מה אלה אדוני? ויאמר לו הלא ידעת מה אלה? ויאמר לא ידעתי. היינו שגם זכריה נתקשה על עסק תיקון המנורה מאד, מחמת שראה ששנים זיתים עליה שהם שני אילנות, אחד מימין ואחד משמאל, שהם בחינת אילנא דחיי ואילנא דמותא [עץ החיים ועץ המיתה], שהם בחינת סטרא דקדושה וסטרא אחרא שכנגדה, שמתגבר בכל פעם רע לעומת טוב וכו'. על כן שאל מה אלה ב' פעמים. כי לא היה יכול להשיג איך יכולין לכבוש הר כזה, מאחר שהסטרא אחרא מתגברת כנגד כל אדם כל כך כל כך בכל פעם. והשיב לו המלאך (שם) **לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צבאות** - בחינת רצון שנקרא רוח ה' כמו שכתוב (יחזקאל כ') **העולה על רוחכם**, היינו על ידי תוקף הרצון דקדושה הנמשך מרוח ה' על ידי הצדיקי אמת - בחינת משה - על ידי זה יתגבר כל אחד לא בחיל ולא בכח כי אם על ידי תוקף הרצון וכו' וכנ"ל.

וזהו (זכריה ד') **מי אתה הר הגדול לפני זרובבל למישור**. שאפילו ההר הגדול, שהוא בחינת השונאים והמונעים הגדולים (וכעין שפירש רש"י שם) לפני זרובבל למישור, כי כולם יתבטלו לפני הצדיק האמת - בחינת זרובבל - שהוא בחינת משיח על ידי תוקף הרצון שיאיר בישראל וכנ"ל. וזה שכתב אדוננו מורנו ורבינו ז"ל בספר האי"ב (ספר המידות), שעל ידי הדלקת נר תמיד ניצולין מגזירת שמד. כי נר תמיד הוא בחינת הרצון, שעל ידי זה נתבטל בחינת שמד, כי עולים משמד לרצון וכנ"ל.

עצות

(לקוטי עצות - צדיק, צ"ה)

על-ידי רבי אמתי עם תלמידים נתקן הכל, דהיינו תיקון האמונה ותיקון הברית שהוא תיקון המוחין ותיקון השנה שתהיה בקדשה ובטהרה, ועל ידי זה נצולין מטומאת מקרה, חס ושלוש, בכל הבחינות (עיין ברית נ"ז).

גם כל החמישה חושים של המוח נתקנים על ידי שבאים לצדיק שהוא רבי אמתי. כי על ידי הראיה בעצמה, שרואין את הרב נתקן חוש הראות, כי הראיה בעצמה שרואין את הרב הוא דבר גדול. ועל ידי ששומעין המוסר של הרב על ידי זה מתקנין חוש השמיעה. ועל ידי הטרחות והיגיעות שיש לכל אחד כדי לנסוע ולבוא אל הרב, כי אי אפשר לבוא אל הרב ולקבל ולינוק מחכמתו הקדושה כי אם על ידי

ואחר כך קיבלו את התורה ביום החמישים, כמבואר כל זה בכוונת האר"י ז"ל. ומובא שהוא שורש התורה בחינת שער החמשים שהוא שורש התורה, שלא השיגו משה בחייו רק בעת הסתלקותו נסתלק לשם. כי שם הוא בחינת רצון העליון בחינת רצון שברצונות שמכניס תוקף הרצון דקדושה בלב כל ישראל שיאיר להם בכל מיני חושך וכו' כנ"ל, ועל כן נתקשה על זה מאד.

אבל בצלאל, שהוא בחינת התלמיד ההגון, הבין וראה בצלאל, שמה שנתקשה משה כל כך הוא מחמת עוצם ענותנותו הגדולה, שהיה עניו מאד ולא רצה להחזיק טובה לנפשו. וכמבואר במקום אחר בר"מ, פרשה בהעלותך. ועל כן נתקשה כל כך ולא

הבין איך יעשה מנורה בתיקונים כאלו, שיאיר הרצון לנצח וכו' כנ"ל, מחמת שהבין שהדבר תלוי בו, שצריך שיהיה נכלל כל כך ברצון העליון, עד שיוכל להכניס הרצון לנצח בכל ישראל. והוא בענותנותו לא היה יכול להשיג שיהיה לו כח כזה, על כן נתקשה מאד מאד על זה.

אבל בצלאל תלמידו, הבין מרחוק גדולת רבו משה, שאדרבא מחמת ענותנותו הגדולה כל כך, הוא נכלל בתכלית הביטול ברצון העליון. כי שם אי אפשר להכלל בשלמות כי אם על ידי תכלית הענוה והביטול, כמו משה. על כן בצלאל - בחינת התלמיד - השיג מיד עשייתה, כי הוא אמר: **אני בטוח בכחו של זקן שהוא משה רבינו שבדאי אעשה אותה ואגמור אותה כראוי**. כי אני מאמין בכחו של רבי שבדאי יגמור ויגמור ויכניס הארת הרצון בזה העולם, עד שיאיר להם בכל מיני חושך. כי הצדיק האמת אינו יכול לידע מגדולת עצמו כל כך מגודל הביטול והענוה שלו, כמו שיוכל להשיג מרחוק בחינת התלמיד. כי הבין שמחמת זה בעצמו שנתקשה

מעשה המנורה

(לקוטי הלכות - ברכות השחר ה' - מ"ז)

... ובשביל זה נתקשה משה מאד על מעשה המנורה, כמו שאמרו רז"ל. וביותר מבואר במדרש רבא פרשת בהעלותך פרק ט"ז מובא בילקוט הראובני פרשת תרומה שנתקשה בה מאד; ואפילו כשהשם יתברך גילה לו, חזר ושכח מעשיה כשירד, וחזר ועלה ושאל ופירש לו וחזר ושכח וכן כמה פעמים. עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא: **לך אצל בצלאל והוא יעשה אותה מיד** וכו' ומיד עשה אותה בצלאל. התחיל תמה ואמר: **אני כמה פעמים הראה לי הקדוש ברוך הוא ונתקשיתי לעשותה ואתה שלא ראית עשית מדעתך? בצלאל, בצל אל היית עומד כשהראה לי הקדוש ברוך הוא עשייתה! עד כאן לשונו.**

וכל רואה ישתומם על המראה הזאת, איך יתכן שמשה לא ידע ונתקשה כמה פעמים ע"ל עשייתה, ובצלאל עשה אותה מיד? ואם מחמת שהיה עומד בצל אל כשהראה הקדוש ברוך הוא למשה עשייתה, הלא משה בעצמו בוודאי עמד שמה והשם יתברך בעצמו למד עמו וגילה לו עשייתה, פעם אחר פעם, ואף על פי כן נתקשה כל כך. ובצלאל שעמד רק מצדו, בצל אל השיג לעשותה מיד, אם רבי לא שנה חייא מנלי?

אך מה שאפשר להבין בזה מרחוק אנו מחויבים לחתור ולפרש דברי רז"ל הקדושים העמוקים מאד מאד: כי בודאי משה נתקשה מאד מאד כמה פעמים במעשה המנורה, שהוא בחינת לעשות כלי קדושה ונוראה כזאת שיוכל להאיר על ידה הארת הרצון דקדושה בכל ישראל, בכל אחד ואחד מישראל בכל מה שיעבור עליו כל ימי חייו, שבכל מיני חושך ובכל מיני ירידות ונפילות שיעברו עליו בכלם יתגבר בתוקף הרצון שיאיר לו לעלות מכולם כנ"ל. כי בודאי קשה מאד להשיג השגת עשיית כלי נפלאה כזה. בפרט שכבר ראה משה בעיניו מה שנעשה בזה העולם, שאחרי כל האותות נוראות שעשה עם ישראל, ביציאת מצרים וקריעת ים סוף ומתן תורה וכו', אחר כך עשו מה שעשו, וכנ"ל. והבין וראה כמה וכמה קשה לעזור לבעל בחירה.

על כן לא היה יכול להשיג ולהכניס בדעתו עשיית המנורה שהיא בחינת הארת הרצון בתיקונים נפלאים כאלה המרומזים בשבעה קני המנורה וי"ח (שמונה עשר) פרחים וט' [תשעה] כפתורים וכ"ב [עשרים ושנים] גביעים שכולם עולים מ"ט [ארבעים ותשע] כנגד מ"ט ימי הספירה שעברו על ישראל,

לכרונת מורנו ר' ישראל בער אודסר בן ר' איזיק שלמה זצ"ל

שאלתי אותו זכרונו לברכה: מי הוא הגדול? השיב בחיפזון [בדרך גערה על שאני שואל דבר פשוט כזה]: **מי שהוא למדן יותר חשוב יותר, מי שהוא עשיר חשוב יותר, מי שהוא מיוחס חשוב יותר!** והמובן מדבריו היה שכל מי שיש לו איזה חשיבות ומעלה מצד עשירות או מצד חכמה ויחוס, בודאי נשמתו גדולה וגבוהה יותר. וכמו כן, יש לו יצר הרע גדול ביותר, וגם בו תלויים כמה נפשות ביותר. ועל-כן העיקר להשתדל לקרב מבני הנעורים החשובים שבעיר, כגון בני העשירים ואותן שמחזקים בלימוד, ואז הקטנים מתקרבים ממילא וכנייל.

גם דרכו היה שלא היה משתדל לקרב זקנים, רק בני הנעורים, כמובא בספר האלף-בית (ספר המידות), שהנערים בקל להשיב אותם להשם יתברך מן הזקנים. וכן סיפר לי זקן אחד על עצמו, שפעם אחת כשהיה אצלו על חג השבועות בואסלאב, אז אמר לרבנו זכרונו לברכה: **רבנו קרבו אותי אליכם!** השיב לו רבנו זכרונו לברכה: **איני יכול לקרב זקנים.** אחר-כך, שחק רבנו קצת, ואמר לו: **תאמרו שכך הוא האמת שאיני יכול, בודאי אני יכול לקרב גם זקנים.** אבל אף-על-פי-כן, לא נתקרב זה הזקן היטב לרבנו כמו בני הנעורים. וכן מבואר בהתורה "תעיתי כשה אובד" בלקוטי א' בסימן ר"ו, החילוק שבין עול ימים לזקן, עיין שם. וכן שמענו וראינו כמה פעמים שקשה לקרב הזקנים.

סיפור

(סיפורים - השמות, ט"ו)

מר' דוביטשע, מאנשי שלומנו, שהיתה לו משרה בעיר, והיתה לו פרנסה בהרחבה מזה ועשירות, והיה מתבטל על-ידי-זה מלמודו, כנהוג וכו'. ובין כך, נפל בצרה גדולה, כי הקיסר, ירום הודו, מרוסיה היה תופש אז הדוכסים, והרג מהם והאביד ממונם. והר"ר דוביטשע הנייל היה לו אז איזה עסק עם דוכס גדול וידוע, אז שהדוכסים ברחו וכו', והוא היה לו אז כל ממונו אצל הדוכס הנייל, ופחד מאד שהדוכס יברח ויואבד ממונו.

ובא בקובלא רבה למוהר"ת ז"ל עם פדיון, שיראה לעזור לו; ומוהר"ת לא רצה לקבל הפדיון. ואמר לו מוהר"ת ז"ל: השם יתברך שלח אליך צרה, רחמנא לצלן, כדי שתוכל מעט לחזור אליו ולשוב בתשובה - האם רוצה אתה לשכור אותי כשכיר מיוחד להציל אותך מזה? אם השם יתברך שלח אליך את הצרה, בודאי דורש הוא ממך משהו, על-כן תפשפש במעשיך ותתקן מעשיך ותתעורר בתשובה ותבקש מהשם יתברך, וכשתעשה כן, גם אני אסייע לך לבקש, והשם יתברך יעזור לך". וכן עשה.

והיה אז נס גדול, שבא הדוכס ואמר: כיון שאני מכיר אותך לאיש נאמן ועכשו אני בורח, על-כן באתי להחזיר לך כל מה שאני חייב לך.

חיי מוהר"ן

(תקמ"א)

כמה פעמים, היה [רבינו ז"ל] מדבר הרבה עמו, והזהיר אותנו מאד לקרב נפשות להשם יתברך, להשתדל לדבר הרבה עם בני אדם, כדי לעוררם ולהשיבם לקרבם להשם יתברך. ורצונו היה אפילו לדבר עם בני העולם שיחות חולין בעסקי העולם, אולי יצמח ויתגלגל מזה דבורים שיעוררו אותם להשם יתברך; ואפילו אם לא יפעל כי-אם תנועה בעלמא, שיכניס בהם איזה הרהור תשובה או התעוררות לפי שעה, גם-כן טוב מאד, מכל-שכן שיכול להיות שברבות הימים, כשידבר עמהם ויחזור וידבר, אולי יזכה לעוררם באמת להשם יתברך ולקרבם לעבודתו יתברך, אשר אין דבר גדול מזה, כמובא בכל הספרים בפרט בזוהר הקדוש, כמו שכתוב שם: **זכאה מאן דאחד בידא דחיבא וכו' וקדשא בריך הוא משתבח בה בכל עלמין** [אשרי מי שאוחז ביד חוטא וכו' (להחזירו בתשובה)... והקדוש ברוך הוא משתבח בו בכל העולמות].

והוא זכרונו לברכה האריך לדבר עמו כמה וכמה פעמים מזה, וזרז אותנו לזה מאד בכמה מיני לשונות. וכמה פעמים היה מבזה אותנו בבזיונות על שאנו מתעצלים בזה. ופעם אחת קרא אותנו עצים יבשים, על שאין אנו מולידים נפשות שיתקרבו להשם יתברך על ידינו.

ופעם אחת, בליל מוצאי שבת, עמדנו לפניו עם כמה אנשים מהחשובים שלו, והוכיח אותנו מאד כמה שעות, על עניין זה, וסיפר אז הרבה מעניין זה. וגם היה רצונו שייסעו נסיעות בשביל זה, כדי לדבר עם בני אדם. ואז כשידבר מזה - להשתדל לקרב נפשות להשם יתברך כנייל - אז היה מתלוצץ מאלו המשתדלים לקרב להשם יתברך רק הפחותים במעלה מאד, כגון עניים ואביונים ועמי הארצות וכיוצא בזה, אנשים השפלים במעלה. **כי העיקר הוא להשתדל לקרב להשם יתברך בני האדם הגדולים במעלה, שיש להם איזה חשיבות.** כי בני-אדם כאלו קשה לקרבם מאד, וכשזוכה לקרבם, אשרי לו. כי הוא דבר גדול מאד כשמקרב נפשות גדולות להשם יתברך; ואז אלו הקטנים והשפלים במעלה נופלים ונטפלים ממילא אליו ומתקרבים להשם יתברך, כי מתבטלים לגבי הגדול מהם שנתקרב לדרך האמת, להשם יתברך.

טרחות ויגיעות, ועל ידי אלו הטרחות והיגיעות מתקנין חוש הריח. ועל ידי שזכה לטעום ולהרגיש טעם אמרי נועם של הרב על ידי זה נתקן חוש הטעם. ועל ידי ההוצאות שיש לכל אחד שמוציא את ממונו ויגיע כפו כדי לבוא להרב, על ידי זה נתקן חוש המשוש. ועיקר זמן הקיבוץ להרב האמת הוא בראש השנה, ואז הוא עיקר תיקון של החמישה חושים הנייל, ואז נתקנים כל התקונים הנייל בתקונים נפלאים.

תפילה

(לקוטי תפילות ב', ה')

... ובכן תזכנו ברחמיך הרבים, ותתן לנו רבי ומנהיג אמת, ותעזרנו ברחמיך הרבים, שאזכה להתקרב לצדיקים אמתיים שיש להם ישיבה הגונה של תלמידים כשרים והגונים כרצונך הטוב. ואזכה גם אנכי להכלל בהשיבות הקדושות של הצדיקים האמתיים, בין התלמידים ההגונים שלהם. ותזכנו על-ידי קיבוץ הישיבות הקדושות של הצדיקים האמתיים לקבץ ולתקן כל חלקי האמונה הקדושה, וזכה לאמונה שלמה באמת, ויקויים בנו מקרא שכתוב: **כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה.** ותזכנו שיתתקן מוחנו ושכלנו על-ידי הצדיקים האמתיים, שיאירו בנו קדשת מוחם הקדוש וילמדו אותנו דעת ותבונה, וילמדונו באורח משפט, ואורחות חסדיך יגלו לנו, ויחזקונו בעבודתך, ויאמצונו ויטהרו לבבנו לעבודך באמת, וישמחו נפשותינו האמללות מאד, כי אין לנו על מי לסמוך כי אם על הצדיקים האמתיים, ואליהם אנו מקשרים את כל תפלותנו ועבודתנו.

אנא ה', עשה למען הצדיקים האמתיים, וזכני לאמונה שלמה באמת בתמימות ובפשיטות בלי שום עקמימות כלל, ולא תדחה אותי חס ושלום מהאמונה לעולם, אפילו כרגע קלה, רק אזכה להיות חזק ואמיץ באמונתך הקדושה באמת תמיד, בין בחיי בין בעת יציאת נשמתו בין לאחר מיתה בכל מקום שאהיה שם כרצונך וכמשפטיך הטובים והישרים שם תהיה האמונה הקדושה עמי תמיד לשמרני נצח, למען לא אבוש ולא אכלם ולא אכשל לעולם, **גם כי אלך בגיא צלמות לא איירא רע כי אתה עמדי שבטך ומשענתך המה ינחמוני.**

צדקה וחסד

(אוצר היראה - צדקה וגמילות חסדים, י"א)

הממון דקדושה הוא משרש אחד עם הנפש, ועל כן העני שאין לו ממון להחיות נפשו הוא חשוב כמת, וכשאחד נותן מממונו צדקה לעני, שזוה הוא מחיה ומקיים נפשו, כמאמר רבותינו ז"ל **המקיים נפש אחת מישראל...** כי הממון הוא הנפש, בחינתו ואילו הוא נושא את נפשו, ונתעלה גם שכל העני בבחינת אשרי משכיל אל דל, עיין פנים, על ידי זה נמשך גם על הנותן, חסד ורחמים ונתעלה נפשו ושכלו (ברכת הפירות הלכה ג' אות ב').

120 פרקים